

„Já prostě nemohu žít jinak“

V požehnaném věku šestadevadesáti let zemřela 5. září 2023 novinářka, signatářka Charty 77 a členka Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných Otta Bednářová.

Narodila se 18. června 1927 v Praze v rodině státního úředníka jako nejstarší ze tří sester. Od dětství jí všichni říkali Otká. Patřila mezi nejnámější novinářky. Po maturitě nejdříve pracovala v dělnických profesích. Teprve v roce 1950 nastala v jejím životě zásadní změna, když se přihlásila do Československého rozhlasu, kde se stala redaktorkou zpravodajství. Po roce 1953 nastoupila do hospodářské redakce a po dalších dvou letech přešla do redakce zemědělské. Ve svých reportážích se zaměřovala na sociální podmínky na pracovištích.

V roce 1963 nastoupila do Československé televize, kde se stala hlavní tvář proslulého pořadu *Zvědavá kamera*. Věnovala se v něm opět především sociálním tématům. Velký šok pro ni znamenaly stranické rehabilitace v roce 1963, kdy se dozvěděla podrobnosti o pozadí politických procesů. Kvůli svým kritickým postojům byla opakovaně vystavována šikaně. Dokonce nesměla kvůli jedné z reportáží rok vystoupit na obrazovce.

Vychovávala dva syny ze dvou manželství, která se rozpadla. V roce 1946 vstoupila do KSČ, odkud byla pro své postoje v období pražského jara a po srpnové okupaci vyloučena v roce 1970. V roce 1968 podepsala petici *Dva tisíce slov*. Sama později vnímala členství v komunistické straně jako svoje velké osobní selhání a často o tom mluvila při různých příležitostech. Po roce 1989 dokonce požádala v otevřeném dopise členy

Otta Bednářová po propuštění z vězení, 1980 (foto: Jiří Bednář / Libri prohibiti)

Konfederace politických vězňů o odpuštění.

V roce 1970 byla z politických důvodů propuštěna z Československé televize. Pracovala mimo obor, vystřídala různé profese, byla například pokladní v divadle. Od roku 1972 byla z důvodu špatného zdravotního stavu v invalidním důchodu.

Od sedmdesátých let se věnovala samizdatu. Pomáhala spisovateli

Ludvíku Vaculíkovi při vydávání proslulé *Edice Petlice*. Od roku 1974 byla intenzivně sledována Státní bezpečností, která k ní vedla svazek s krycím názvem „Dagmar“ v kategorii „nepřátelská osoba“.

V prosinci 1976 patřila mezi první signatáře Charty 77. V dubnu 1978 byla zakládající členkou Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS). Za svou opoziční činnost

Otta Bednářová na snímku z roku 1977, po propuštění z vězení v roce 1980 a vpravo v květnu 2014 (foto: Jiří Bednář, Kateřina Volková / Libri prohibiti)

byla postihována různými způsoby. Například v květnu 1979 jí Městský soud v Praze účelově odňal invalidní důchod. Za několik dnů byla s dalšími členy VONS zatčena. Při vyšetřování odmítala vinu a nevyprávěla. Během soudu 23. října 1979 řekla při závěrečné řeči, že jejím motivem byla snaha,

aby se neopakovaly politické procesy, které zažila v padesátých letech. Zmínila přitom doktorku Miladu Horákovou. Citát z jejího strhujícího vystoupení („*Já prostě nemohu žít jinak*“) jsem v roce 2009 použil pro výstavu o dějinách VONS. O rok později jej zvolila Jarmila Cysařová pro svou

knihu o Ottě Bednářové (*Já prostě nemohu žít jinak. Česká publicistka Otka Bednářová*. Radioservis – Český rozhlas, Praha 2010).

Statečná novinářka byla odsouzena ke třem letům odnětí svobody. Vězněna byla nejdříve v Praze-Ruzyni a poté v Opavě, kde se podařilo Ivanu Kynclovi udělat její legendární snímek za zamřížovaným oknem. Kvůli velice špatnému zdravotnímu stavu soud rozhodl o přerušení jejího trestu a podmíněčném propuštění po sedmnácti měsících v září 1980. Po návratu z vězení Otka Bednářová opět působila ve VONS. Vrátila se ke křesťanské víře. Na konci osmdesátých let se účastnila protirežimních demonstrací.

Po roce 1989 pomáhala Výboru dobré vůle Olgy Havlové. V roce 1994 podala Otka s rodinou žádost o vyšetření činnosti StB, jejímž důsledkem bylo odsouzení náčelníka, který sledoval a při výsleších šikanoval jejího syna Jana. V roce 1998 ji prezident Václav Havel vyznamenal Řádem Tomáše Garrigua Masaryka III. třídy.

V roce 2017 vyšla v Nakladatelství Triáda kniha jejích próz z let 1968–1988 *Jak jsme hledali obrazy*.

Petr Blažek

Otta Bednářová v opavské věznici, 1980 (foto: Ivan Kyncl / Výzkumný ústav pro východní Evropu při Univerzitě Bremen)